

Prova lliure per a l'obtenció del títol de graduat/ada en educació secundària obligatòria

Convocatòria 11/11

Àmbit social

Cognoms i nom _____	<u>PUNTUACIÓ TOTAL</u>
DNI/NIE/Passaport _____	
Data _____	

INSTRUCCIONS

- Teniu dues hores per realitzar la prova.
- Abans de començar la prova, ompliu la portada amb les vostres dades personals.
- Llegiu atentament cada pregunta abans de contestar-la.
- Responeu cada pregunta tan bé com pugueu i en l'espai corresponent.
- A continuació passeu a la pregunta següent.
- Si us equivoqueu, ratlleu la resposta equivocada i marqueu clarament la nova resposta.

Activitat 1

(25 punts)

Llegiu atentament els dos textos i feu les activitats proposades.

La Generalitat és la institució màxima en què s'organitza l'autogovern de Catalunya. Els orígens de la Generalitat es remunten a l'època medieval (segle XI), quan els monarques van instituir la cort comtal, formada per nobles i eclesiàstics importants, per pactar lleis i aconseguir el suport dels notables. A partir del **1213**, aquesta cort va esdevenir les Corts Generals de Catalunya, una assemblea que, a més de l'Església i la noblesa, també incloïa representants de la ciutat (burguesia). La delegació permanent de les corts catalanes, anomenada Diputació del General, va donar nom a la Generalitat de Catalunya. El primer president de la Generalitat pròpiament dita va ser Berenguer de Cruïlles, l'any **1359**. Fins al segle XVIII, els reis de la corona catalanoaragonesa van compartir el poder amb aquestes corts, un dels parlaments més antics d'Europa. La Guerra de Successió entre els Borbó i els Habsburg, que va portar al tron d'Espanya el rei Felip V (**1714**), va significar per a Catalunya, que militava al bàndol dels Habsburg, una greu derrota: l'abolició de les institucions catalanes (Decret de Nova Planta) i la instauració d'una política absolutista. Durant més de dos segles, la Generalitat va deixar de ser l'òrgan d'autogovern de Catalunya. Amb la proclamació de la II República (**1931**), els legisladors van recuperar el nom de l'antiga institució catalana —la Generalitat— per al nou autogovern de Catalunya. Després de la Guerra Civil, la instauració de la dictadura franquista va posar fi, novament, a la institució. Amb la reinstauració de la democràcia, també es va recuperar l'autogovern català (**1979**).

Després del 1714, el rei Felip V va fer construir una ciutadella militar per controlar la ciutat de Barcelona i evitar revoltes. L'any 1868, la fortalesa fou transferida a la ciutat per fer-ne un parc (Parc de la Ciutadella). La majoria dels antics quarters militars foren enderrocats, però l'anomenat Arsenal es va salvar per fer-ne un museu. Quan la Generalitat va ser restaurada l'any 1931, l'antic edifici militar va servir com a seu del Parlament i segueix sent la seu actual. En canvi, el president de la Generalitat i la seu del Govern són al Palau de la Generalitat.

1. Completeu l'eix cronològic, d'acord amb les indicacions següents: (4 punts)

- a) Situeu a la part superior els intervals d'anys (de cent en cent) i a la part inferior (dins dels requadres) els segles corresponents.
- b) Un cop tingueu construït l'eix, situeu-hi els anys que apareixen en negreta en el text precedent dibuixant una fletxa allà on aproximadament correspongui.

Anys

1000 2000

.....

Segles

2. Responen les preguntes que es formulen sobre el text.

a) Per quina raó simbòlica creieu que es va escollir l'edifici de l'antiga ciutadella com a seu del Parlament de Catalunya? (1 punt)

b) Quantes vegades en la seva història fou abolit l'autogovern de Catalunya i per quins motius? (1 punt)

3. Indiqueu almenys 3 diferències entre un règim dictatorial i una democràcia. (3 punts)

Diferències	Règim dictatorial	Democràcia
1		
2		
3		

4. Indiqueu el nom i la ideologia bàsica dels bàndols que es van enfrontar en la Guerra Civil Espanyola. (3 punts)

5. Subratlleu els noms de les persones de la llista que han estat presidents de la Generalitat durant l'època contemporània (segles XX-XXI). (2 punts)

Manuel Azaña, Jordi Pujol, Josep Tarradellas, Joan Maragall, Francesc Macià,
Enric Prat de la Riba, Pasqual Maragall, Lluís Companys, Josep Puig i Cadafalch,
José Montilla.

6. Llegiu el text i ompliu els espais buits amb les paraules que escauen. (1 punt)

Catalunya és una de les disset comunitats _____ de l'Estat espanyol. Cada comunitat té transferides una sèrie de _____ sobre les quals té autonomia per legislar gràcies al seu govern propi. Les lleis comunes de l'Estat espanyol s'han d'ajustar a la _____, mentre que les lleis i normes de l'autogovern català s'ajusten a l'_____ d'autonomia.

7. En aquest mapa escriviu els noms que falten de les autonomies de l'Estat espanyol. (6 punts)

8. Indiqueu el nom d'almenys quatre comunitats autònomes que tenen una llengua pròpia oficial a més del castellà (vegeu-ne l'exemple), i dieu quina és aquesta llengua. (2 punts)

Comunitat autònoma	Llengua pròpia oficial
Catalunya	Català (i aranès a l'Aran)

9. Ompliu aquest quadre tot indicant la institució autonòmica que representa l'autogovern o bé la comunitat autònoma a què es refereix, com a l'exemple. (2 punts)

Comunitat autònoma	Nom de la institució de l'autogovern
Catalunya	Generalitat de Catalunya
País Valencià	
Galícia	
	Eusko Legebiltzarra
Castella i Lleó	

Activitat 2

(25 punts)

1. **Situeu al mapa el país on va començar la Revolució Industrial.** (1 punt)

2. **Quins van ser els primers sectors que es van industrialitzar?** (Només hi ha una resposta correcta.) (1 punt)

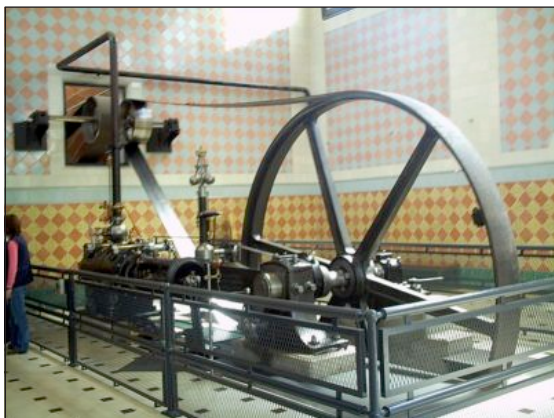
- La indústria metal·lúrgica i química.
- La indústria conservera i d'alimentació.
- La indústria tèxtil de cotó i la siderúrgica.
- La indústria petroquímica i la naviliera.

3. **Com va afectar la Revolució Industrial a Espanya?** (Només hi ha una resposta correcta.) (1 punt)

- No es va industrialitzar.
- Només Catalunya i el País Basc es van industrialitzar.
- Igual que a Alemanya o a França.
- Va ser pionera.

4. Qui va inventar la màquina de vapor i qui va inventar la locomotora? Escriviu el nom de l'inventor a sota de la imatge corresponent: (1 punt)

Watt - Fulton - Stephenson - Arkright - Bell - Marconi

5. Quina va ser la font d'energia més característica de la primera Revolució Industrial? (Només una resposta és correcta.) (1 punt)

- El petroli.
- El gas butà.
- El carbó.
- El gas natural.

6. Amb la Revolució Industrial es va desenvolupar el capitalisme. Senyaleu amb una X aquells aspectes que són propis del capitalisme. (3 punts)

Oposició a la propietat privada dels mitjans de producció.	
Regulació del mercat a partir de l'oferta i la demanda.	
Ideologia formulada per Karl Marx.	
Llibertat econòmica per fixar els preus dels productes, contractar o acomiadar els treballadors.	
Teoria desenvolupada en època de la Il·lustració.	
Ideologia favorable a la intervenció de l'estat en l'economia.	

7. Completeu el quadre comparatiu sobre les condicions laborals i de vida dels obrers durant la Revolució Industrial i les de l'actualitat. (6 punts)

	Revolució Industrial	Actualitat
Habitatges	Molt precaris, foscos i humits.	
Alimentació		
Salut	Tota mena de malalties i epidèmies.	
Horari laboral		Jornades de 7 i 8 hores diàries i dos dies de descans setmanal.
Salaris	Baixos i encara més els de les dones i els nens i nenes.	
Edat legal per treballar		
Contractes		El marc legislatiu regula les diferents modalitats de contractes laborals.
Atur		Dret a subsidi dependent del temps treballat.
Assistència mèdica	Només existia la privada, que era inabastable als obrers i obreres.	
Associacions obreres		Sindicats legals que defensen els drets dels treballadors i treballadores.

8. Llegiu aquests dos textos i responeu les preguntes que hi ha a continuació.

Treballar a la colònia tenia més avantatges que a la gran ciutat: l'habitatge, els serveis, el veïnatge, la companyia i l'ajuda de parents i companys de treball. El nou treballador industrial tenia una opció de continuar mantenint el contacte amb el treball agrícola, ja que cada família, a canvi d'un petit lloguer, podia adquirir un hort de regadiu, un camp de secà, un galliner, etc. Solucionar el problema de l'habitatge era quelcom molt important per a una família que abandonava la masoveria amb els avis i els fills. La colònia ofería, alhora, habitatge i treball per a tots els membres que poguessin treballar, i escola per als nens. Recordem que, en els primers temps de la colònia, era indispensable que tres membres de la família treballessin a la fàbrica per poder tenir un pis.

R. SERRA-R. VILADES, *La Colònia Pons de Puigreig* (1987)

Els obrers de la colònia hi entren resant el rosari i en surten resant. A la fàbrica hi ha un capellà i sis monges, que allà tenen un vast i deliciós asil. A la colònia viuen més de mil individus; els nens comencen a treballar als sis anys, els obrers estan amuntegats en habitacions immundes i el patró, gràcies al privilegi de la colònia, paga dues mil pessetes de subsidi industrial, mentre que abans en pagava més de vuit mil... S'impedeix als obrers llegir diaris que no siguin catòlics i se'ls obliga a comprar tots els aliments a la cantina de la colònia. El diumenge al matí, o el dissabte mateix a la nit, el patró ja s'ha reembossat tots els jornals de la setmana que acaba de pagar. Només és un canvi, no és un pagament. Els diners passen de la caixa del fabricant a les mans del treballador i d'aquest tornen a la caixa del fabricant pel conducte de la botiga de queviures, que és seva; del cafè, de la fleca, dels habitatges, de l'estanc, que també són seus. Però no acaba aquí l'escàndol. Tot és seu i és, en general, molt dolent.

La Publicidad, 7 de maig de 1891

Citat per M. Izard a *Industrialización y Obrerismo: Las Tres Clases de Vapor, 1869-1913*,
Barcelona: Ariel, 1973.

a) Indiqueu quin dels dos textos és una font primària i argumenteu per què. (2 punts)

b) Expliqueu tres motius pels quals el patró d'una colònia industrial sortia guanyant oferint serveis com l'habitatge, escola o botigues. (3 punts)

9. Més de la meitat de les colònies de Catalunya van ser construïdes a zones interiors del país, a les conques dels rius Llobregat, Ter, Cardener o Freser. Per quin motiu? Quin tipus d'energia s'utilitzava per a les indústries? (2 punts)

10. Actualment molts països del món encara presenten estructures de caràcter preindustrial, és a dir, no s'han industrialitzat o ho han fet parcialment. Són els anomenats països en vies de desenvolupament. Digueu a quins continents o àrees es troben majoritàriament aquests països i indiqueu-ne almenys dues característiques que els defineixin. (4 punts)

Activitat 2

Activitat 3*(25 punts)***1. Observeu les dades de l'esperança de vida al món.**

Període 2000 - 2005	Anys de vida
Amèrica del Nord	77,6
Oceania	74,0
Europa	78,4
Amèrica Llatina	71,5
Àsia	67,3
Àfrica	49,1

a) Definiu breument el concepte d'*esperança de vida en néixer*. (1,5 punt)

b) Indiqueu almenys dues causes que fan que l'Àfrica sigui el continent que té l'esperança de vida més baixa. (2 punts)

2. Els països que integren el continent asiàtic són molt diferents entre si.

a) Expliqueu per què l'esperança de vida al Japó i a l'Afganistan és tan contrastada.
(2 punts)

JAPÓ (2008): L'esperança de vida és de 83 anys.

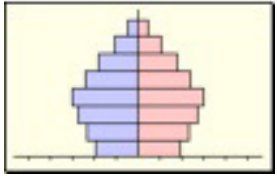
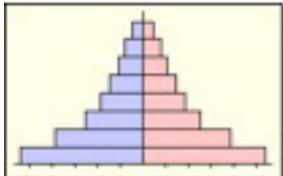

AFGANISTAN (2008): L'esperança de vida és de 44 anys.

b) De la llista següent, subratlleu els països asiàtics que tenen graus de desenvolupament semblants a l'Afganistan. (1,5 punt)

Pakistan, Corea del Sud, Singapur, Bangla Desh, Taiwan, Sri Lanka, Xina, Israel.

3. Tot seguit es presenten tres models de piràmides d'edat (campana, urna i pagoda). Marqueu amb una X el tipus de població que correspon a cadascuna de les piràmides (població estable, població en regressió o població en expansió) i justifiqueu per què heu triat aquest tipus de població. Finalment, escriviu a sota de cada piràmide el nom d'un país que pugui tenir aquest model de piràmide. (6 punts)

Piràmide	Tipus de població	x	Justificació
Campana País: _____	☐ Població estable ☐ Població en regressió ☐ Població en expansió		
Urna País: _____	☐ Població estable ☐ Població en regressió ☐ Població en expansió		
Pagoda País: _____	☐ Població estable ☐ Població en regressió ☐ Població en expansió		

4. Una de les diferències econòmiques que hi ha entre els països del món són les característiques de l'agricultura. Observeu les fotografies que hi ha a continuació i comenteu algunes diferències (persones que hi treballen, eines utilitzades, sistema de conreu, tipus d'agricultura, etc.). (3 punts)

5. En aquest quadre, indiqueu a quin sector econòmic correspon l'agricultura i completeu-lo amb la resta de sectors i una activitat econòmica representativa de cada sector. (3 punts)

Sector econòmic	Activitat

6. Llegiu el text següent i proposeu recomanacions per tal d'evitar el sobrepès i l'obesitat. (2 punts)

El nombre d'adults i nens amb sobrepès i obesitat està augmentant a tot el món. A la Gran Bretanya o als Estats Units, en els darrers anys, fins i tot es parla d'"epidèmia". Igualment, estudis recents duts a terme a Catalunya i altres comunitats de l'Estat espanyol també indiquen que això està succeint aquí, i molt especialment en els nens.

L'obesitat afecta el 16 % dels nens i nenes d'entre 6 i 12 anys. A més, s'ha comprovat que si amb 1 o 2 anys ja tenen sobrepès, tenen moltes probabilitats de ser obesos. L'educació és la principal eina per combatre-la. Per això, l'Hospital Vall d'Hebron vol estendre el seu programa contra l'obesitat infantil a tots els centres d'atenció primària de Catalunya.

7. El 16 de novembre de 2010, la dieta mediterrània va ser declarada per la UNESCO Patrimoni Immaterial de la Humanitat. Podríeu dir en què consisteix bàsicament la dieta mediterrània? (2 punts)

8. La falta d'aliments és un dels motius pels quals la gent emigra a altres zones. Escriviu al costat de les frases següents si és veritat (V) o fals (F). (2 punts)

Les migracions humanes són un fenomen recent.	
Actualment, el col·lectiu més important d'emigrants és el provocat per la pobresa d'una part de la població mundial.	
Actualment, el col·lectiu més important d'emigrants és el provocat per la guerra.	
Als EUA no hi ha immigrants en situació irregular o "sense papers".	

Activitat 4

(25 punts)

1. Quin any es va fundar la Comunitat Econòmica Europea (CEE)? (Trieu la resposta correcta.) (1 punt)

- L'any 1929, en el període d'entreguerres.
- L'any 1957, amb el Tractat de Roma.
- L'any 1945, un cop acabada la Segona Guerra Mundial.
- L'any 1951, després de fundar-se la CECA (Comunitat Europea del Carbó i l'Acer).

2. Marqueu amb una X els sis països fundadors de la CEE. (2 punts)

☐ Alemanya	☐ Luxemburg
☐ Bèlgica	☐ Països Baixos
☐ Dinamarca	☐ Regne Unit
☐ França	☐ Romania
☐ Itàlia	☐ Xipre

3. El 1992, els membres de la CEE van signar el Tractat de Maastricht i la Comunitat Europea es va convertir en la Unió Europea (UE). Situeu al mapa 10 dels 27 països que actualment formen la UE. (5 punts)

4. El Parlament Europeu és l'única institució de la UE escollida directament pels ciutadans per sufragi universal. On es troba la seva seu oficial? (Marqueu la resposta correcta.) (1 punt)

Luxemburg

Estrasburg

Brussel·les

París

5. L'any 2002 es va posar en circulació l'euro, la moneda única. Expliqueu dos avantatges i dos inconvenients de tenir l'euro com a moneda única. (4 punts)

6. La preocupació pels Drets Humans va ser una de les raons principals per a la creació de les Nacions Unides. Exposeu almenys tres situacions en les quals actualment no es compleix la seva aplicació en alguna part del món. (3 punts)

7. Les Nacions Unides tenen una organització interna formada per una sèrie d'organismes subsidiaris amb diferents funcions. Relacioneu cada organisme amb la funció que desenvolupa: (3 punts)

OMS	Alimentació
UNICEF	Salut
UNESCO	Infància
FAO	Refugiats
ACNUR	Cultura
FMI	Sistema monetari

8. La caiguda del mur de Berlín és el fet simbòlic de l'esfondrament del bloc comunista i, per tant, de la fi de la guerra freda. Podríeu explicar almenys una conseqüència econòmica i una de política d'aquest nou ordre internacional? (2 punts)

9. En l'actualitat, encara existeixen murs que separen territoris per causes polítiques i econòmiques. Exposeu-ne almenys un cas i digueu per quines raons hi ha aquesta separació. Argumenteu si aquests murs o barreres són inevitables o si, al contrari, hi ha alternatives. (4 punts)

Activitat 4

PUNTUACIÓ TOTAL
Puntuació màxima: 100 punts

Full per fer esborranys
